

Socratisch Café

Het Socratische Gesprek – gespreksmethode in het kort

Uitgangspunten

Filosofie komt van de Griekse woorden *philos* (vriendschap, liefde, verlangen) en *sophia* (wijsheid, kennis). Wij filosoferen met behulp van de socratische methode. Die methode is door de Duitser Leonard Nelson vroeg in de 20e eeuw ontleend aan de gesprekken van Socrates in het werk van Plato. Socrates ging ervan uit dat je een inzicht krijgt door *zelf over je eigen ervaringen* na te denken, niet door het voorgeschoteld te krijgen. Hij stelde dat goed nadenken een staat van ‘niet-weten’ vereist.

Filosoferen volgens de socratische methode houdt in dat gestart wordt met persoonlijke voorbeeldervaringen, die gerelateerd zijn aan het gekozen gespreksthema. Deze ervaringen resulteren in persoonlijke kernbeweringen. Vervolgens wordt onder leiding van de gespreksleider door het gericht stellen van vragen gezocht naar de vooronderstellingen en de normen achter die kernbeweringen. Waar draait het voor de deelnemers echt om: wat gaat ze aan het hart. Dan kom je veelal ook bij de belangrijke principes.

De deelnemers proberen elkaar niet van een mening te overtuigen, maar ze ondervragen elkaar, ze luisteren nauwkeurig en ze bundelen hun denkkraft. Ze werken nauw en gestructureerd samen.

Opbrengst

De ervaring leert dat door zo te filosoferen het mensen helpt iets te begrijpen. Het is een manier om op basis van persoonlijke kennis en ervaring te komen tot een oordeel, een inzicht of nieuwe kennis.

Het gaat hier nadrukkelijk niet om een soort van psychologisch gesprek.

Je leert je gedachten te ordenen en je standpunt te onderbouwen.

Zijn er valkuilen?

Een socratische dialoog vereist behalve goede wil ook praktische vaardigheden.

Een onderzoek kan makkelijk stranden op gemeenplaatsen als ‘het is nu eenmaal heel persoonlijk’ of ‘iedereen heeft zijn eigen waarheid.’

Het is belangrijk een vraag te kunnen ‘verduren’, een onderzoekende houding niet te laten varen en niet te snel tevreden te zijn. Het is verder niet ondenkbaar dat een deelnemer er tijdens het gesprek achter komt dat hij of zij lange tijd iets ten onrechte voor waar of juist heeft gehouden. Dat kan op zich pijnlijk zijn, maar net als Socrates geloven wij dat het gesprek dan zeer geslaagd is geweest: een filosofisch onderzoek heeft uitsluitend kans van slagen als je onjuiste opvattingen durft te vervangen door juiste.

Moet je het uiteindelijk eens worden met elkaar?

Nee, maar het is wel van belang dat je streeft naar consensus.

Het gezamenlijke streven naar een antwoord is de motor van ieder filosofisch gesprek. Soms komt er een gezamenlijk antwoord, soms gaan deelnemers uiteen zonder een gedeeld inzicht. Dat is niet vreemd en zeker niet verontrustend. Het kan een goede reden zijn voor een vervolgonderzoek.

Ideale uitkomst

Dat de deelnemers dankzij hun samenwerking iets hebben opgestoken over de vraag, elkaar en zichzelf.

We maken vaak mee dat mensen blij verrast zijn over de rijkdom van de gedachtewisseling en het succes van de samenwerking. Filosoferen kan mensen tot elkaar brengen omdat ze elkaars gedachten en gevoelens waarderen. Samen filosoferen is ontzettend leuk en spannend.

Nadere informatie: [Corrie Snelder](#), tel. 06 40 95 54 13